

РЕСУРСИ ДЛЯ ШАБАТУ

gishur
ОБ'ЄДНАННЯ
ГРОМАД

HIAS
Europe

PAIDEIA
The European Institute
for Jewish Studies in Sweden

Цей проєкт було
профінансовано програмою
Європейського Союзу «Прав,
рівність громадянство»
(2014–2020)

Gishur: Об'єднання громад.

Ресурси для Шабату

Вперше опубліковано в 2022 році HIAS Europe, Paideia—Європейським інститутом єврейських досліджень у Швеції, та організацією CEJI—A Jewish Contribution to an Inclusive Europe (Єврейський внесок в інклюзивну Європу).

Розробка: Авіталь Шейн (Avital Shein) за підтримки HIAS, Paideia та CEJI, а також експертної групи Gishur.

Дизайн і верстка: Александра Рендак (Aleksandra Rendak)

Цей проєкт «Ресурси для Шабату» було профінансовано програмою Європейського Союзу «Права, рівність і громадянство» (2014–2020).

Зміст цієї брошури «Ресурси для Шабату» представляє думки лише проєктного консорціуму, який несе за цей контент виключну відповідальність. Європейська Комісія не несе жодної відповідальності за використання інформації, яка міститься в брошурі.

Проєкт Gishur натхненний програмою залучення спільнот HIAS Community Engagement Programming.

СЛОВА ВДЯЧНОСТІ

HIAS, Paideia та CEJI вдячні членам експертної групи Gishur, які присвятили час цій ініціативі та поділилися своїм цінним досвідом у процесі її розробки.

Шаза Альріхаві (Shaza Alrihawī), активістка у справах

біженців і політична радниця, Німеччина

Девід Ель-Шатран (David El Shatran), Jewsalsa, Франція

Лівнат Фабер (Liev Nath Faber), Oy Vey Amsterdam, Нідерланди

Мейрон Авідан (Meiron Avidan), HIAS Europe, Бельгія

Селія Гомез (Celia Gomez), HIAS Europe, Бельгія

Лоді Б. Ван де Камп (Lody B. van de Kamp), Європейська рада мусульманських і

єврейських лідерів (European Muslim-Jewish Leadership Council, MJLC), Нідерланди

Ганна Ландсманн (Hannah Landsmann), Єврейський музей у Відні, Австрія

Стефані Лесесне (Stephanie Lecesne), CEJI, Бельгія

Віктор Соренсен (Victor Sorensen), Європейська асоціація збереження та популяризації єврейської культури і спадщини (AEPJ), Іспанія

Барбара Спектре (Barbara Spectre), Paideia, Швеція

Соня Вілічич (Sonja Viličić), Європейський союз єврейських студентів (EUJS), Сербія

Міколай Вжеціонковскі (Mikolaj Wrzecionkowski), Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ), Польща

Меррілл Зак (Merrill Zack), HIAS, США

ЗМІСТ:

Про ініціативу Gishur та її партнерів	3
Як використовувати ресурси Gishur для свят	5
Ознайомлення з ресурсами для Шабату	10
Заняття1: Що ми несемо із собою?	11
Заняття2: Шабат і соціальна справедливість	16
Заняття3: Хала: гостинний прийом незнайомців	22
Заняття4: Гавдала: розділення і єднання	29
Додатки:	
Педагогічні інструменти	36
Інформаційний лист про Шабат	43
Інформаційний лист про біженців	45

ПРО ІНІЦІАТИВУ GISHUR ТА ЇЇ ПАРТНЕРІВ

Gishur пропонує створення потенціалу, громад і коаліцій для розширення можливостей лідерів та активістів єврейських громад у боротьбі з ксенофобією і для сприяння інтеграції шляхом діалогу з біженцями, шукачами притулку та мігрантами.

Хоча імміграція в Європу за останні роки зросла, деякі члени єврейської громади висловили занепокоєння щодо потенційних антисемітських настроїв серед шукачів притулку з країн із переважно мусульманським населенням. І навпаки, інші євреї, які часто самі є нащадками біженців, що рятувалися від переслідувань, дуже добре розуміють тяжке становище новоприбулих. Хоча європейські євреї та нещодавні мігранти й шукачі притулку часто мають схожі історії та зазнають різних типів і ступенів нетерпимості й дискримінації, їхні відносини часто ґрунтуються на взаємній недовірі. Деякі євреї бояться стати жертвами антисемітизму через вплив ізраїльсько-палестинського конфлікту. У той же час антимусульманський расизм і ксенофобія посилюються та впливають на біженців і мігрантів.

Gishur створює можливості для покращення діалогу та взаєморозуміння між єврейськими громадами й общинами мігрантів і розвінчує згубні упередження, міфи та стереотипи. За посередництва Gishur лідери громад, молодь та активісти можуть відіграти активну і змістовну роль у боротьбі з ненавистю завдяки спільним цінностям.

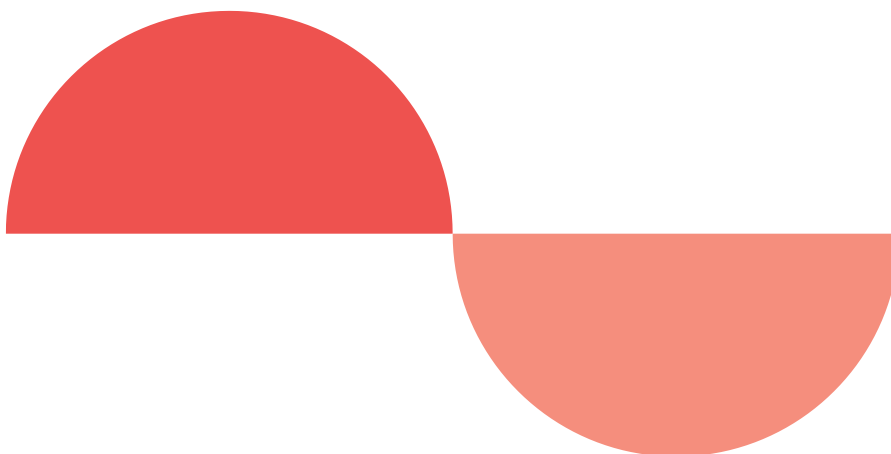
У рамках цього проєкту було розроблено ресурси для трьох єврейських свят, які пропагують цінності, пов'язані з соціальною інтеграцією. Ці ресурси призначені для використання лідерами єврейських громад, рабинами, молодіжними лідерами та активістами під час організації місцевих міжконфесійних свят.

КООРДИНАТОР ТА ПАРТНЕРИ GISHUR

HIAS Europe, координатор Gishur, — це офіс HIAS у Брюсселі, що надає гуманітарну допомогу вимушеним переселенцям по всьому світу. HIAS Europe надає єврейський погляд на європейську політику в питаннях примусової міграції та гуманітарної допомоги і підтримує єврейські громади по всій Європі в їх зусиллях із захисту та інтеграції біженців.

CEJI — A Jewish Contribution to an Inclusive Europe (Єврейський внесок в інклюзивну Європу) підтримує людей різного походження, щоб пропагувати в Європі культурне різноманіття та повагу. Діяльність CEJI включає освітні заходи щодо культурного різноманіття і зміцнення міжконфесійного та міжкультурного діалогу, водночас організація виступає в ЄС проти антисемітизму та будь-якого роду дискримінації.

Raideia — Європейський інститут єврейських досліджень у Швеції є академічним і прикладним навчальним закладом, який має на меті відродження єврейського життя та культури в Європі та виховання активної громадянської позиції меншин. Організація дотримується загальноєвропейського підходу, щороку пропонуючи освітні можливості особам із більш ніж 15 різних європейських країн.

ЯК ВИКОРИС- ТОВУВАТИ

РЕСУРСИ GISHUR ДЛЯ СВЯТ

Ресурси Gishur для свят можна використовувати для проведення заходу, який натхненний темами та ідеями єврейських свят і пропонує заняття з підвищення обізнаності та можливості навчання, спрямовані на заохочення інклюзивних громад, які поважають біженців і мігрантів будь-яких віросповідань. Ці ресурси можна використовувати як основу для планування та проведення цих занять із наміром генерувати змістовні розмови та стимулювати соціальні дії.

У наступному розділі ви знайдете практичну підтримку для координаторів, які використовують для планування заходу ресурси Gishur для свят. У цьому розділі подано поради щодо планування такого заходу, а також надано детальне пояснення структури ресурсів і найкращих способів їх використання.

Додаткова підтримка пропонується в розділі під назвою «Педагогічні інструменти» (у додатку). Там ви знайдете безліч педагогічних інструментів і методів, які можуть бути корисними під час проведення занять із брошури з ресурсами Gishur для свят.

СТРУКТУРА РЕСУРСІВ

• НАБІР ІНСТРУМЕНТІВ

Ресурси розроблені для координаторів і пропонують інструменти для заходу на тему свята: Шабату, Песаха або Суккота. Запропоновані в ресурсах заняття мають на меті створити простір для обміну досвідом, спілкування та роздумів. Хоча ви як координатор можете використовувати частини ресурсів як роздатковий матеріал для учасників занять, ресурси в перш чергу призначені для планування заходу та його проведення.

• ТЕМА Й ОСНОВНА ІДЕЯ

Кожне заняття має тему та основне питання/ідею, а мета заняття полягає в тому, щоб розглянути цю ідею або відповісти на питання. Як координатор, ви повинні пам'ятати про цю тему та питання, коли скеровуватимете учасників під час занять і дискусій.

• ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

Хоча деякі заняття зосереджені на читанні текстів, а інші мають більше практичних компонентів, усі заняття включають певний текст і ряд запитань для обговорення. Мета цих дискусійних запитань подвійна: по-перше, вони призначені для заохочення до відкритого обміну ідеями та досвідом між учасниками, а по-друге, вони призначені допомогти учасникам роздумувати про основну поставлену проблему. Зрештою, всі заняття спрямовані на досягнення цілей Gishur, а саме: виступати за інклюзивні громади, які поважають біженців та мігрантів усіх віросповідань.

• ПОРАДИ ТА ВАРІАНТИ

Ресурси призначені для використання за різних обставин по всій Європі. З цієї причини до кожного заняття додаються поради та пропозиції щодо варіантів, які допоможуть вам як координатору адаптувати заняття до типу заходу, який ви організовуєте для учасників. Наприклад, пропонуватимуться варіанти занять залежно від того, чи ви організовуєте міжконфесійний захід (тобто захід, який об'єднує єврейські громади та громади біженців), чи захід, де всі учасники є євреями. Однак майте на увазі, що, як людина «на місці», ви найкраще знатимете, які заняття потрібно змінити, щоб оптимально досягти бажаного результату. Іншими словами, план занять є орієнтовним, щоб допомогти вам, і їх не потрібно сприймати як затверджений сценарій, якого потрібно дотримуватися.

• ВИБІР ЗАНЯТЬ

Кожен ресурс пропонує різні типи занять: вступні, читання текстів методом хаврута, приготування їжі та виготовлення артефактів/виробів вручну. Ви самі вирішуєте, як поєднувати та узгоджувати ці заняття таким чином, щоб це найкраще відповідало запланованому заходу та учасникам. Проте наполегливо рекомендується, щоб кожен захід починався із «Заняття 1: Що ми несемо із собою?». Це ознайомче заняття, яке, хоча й не має чітко єврейського змісту, має важливу функцію створення відкритого й безпечного простору для спілкування та обміну думками. Вибираючи інші заняття, обов'язково спочатку уважно прочитайте всю інформацію про нього, перш ніж робити вибір. Деякі заняття можуть вимагати спеціального місця або обладнання, тому важливо пам'ятати про це, вибираючи заняття, які найкраще підійдуть для вашого заходу.

• ІНФОРМАЦІЙНІ ЛИСТИ

У кожній брошурі з ресурсами є два інформаційні листи: один з яких містить факти про біженців в ЄС, а інший — ключові ідеї або елементи про конкретне свято. Інформаційний лист про біженців, імовірно, найкраще використовувати координатору як довідковий матеріал. Однак, у деяких випадках може бути корисним роздати цей лист учасникам у рамках підготовки до заходу або після його завершення. Майте на увазі, що у випадку з інформаційним листом про біженців, доцільно перевірити, чи дані є актуальними, оскільки статистика постійно змінюється.

Інформацію про свято найкраще використовувати як роздатковий матеріал під час міжконфесійних заходів для учасників, які не є євреями. Але координатор може також використовувати її для власної довідки (а не як роздатковий матеріал) як посібник із ключовими ідеями, які можна представити під час заходу.

• ВИБІР РЕСУРСУ

Gishur пропонує ресурси для трьох різних свят — Песаха, Суккота і Шабату — з можливістю запланувати захід Gishur практично в будь-яку пору року. Зверніть увагу, що ресурси для Песаха не призначені для заміни Агади і їх не обов'язково використовувати як основу для седера. Радше їх можна використовувати будь-коли навесні як спосіб підготуватися або дізнатися більше про Песах чи надихнутися темами свята. Подібним чином, попри те, що ресурси для Суккота можна використати протягом тижня Суккота, під навісом Сукки, їх можна також використовувати в будь-який час восени для заходу на тему свята Суккота. Нарешті, ресурси для Шабату можна не лише використовувати протягом цілого року, але й за різних обставин, навіть із тими самими учасниками.

ПЛАНУЮЧИ СВІЙ ЗАХІД, ВРАХУЙТЕ НАСТУПНЕ:

• МАСШТАБ ЗАХОДУ

Кількість учасників може сильно відрізнятись залежно від запланованого заходу. Ідеальна кількість учасників для пропонуванних тут занять — 15–20 осіб. Така кількість дозволяє розділити учасників на менші групи (3–5 осіб) для більш індивідуальної взаємодії, але також пропонує роботу в більшій групі, що добре підходить для обміну поглядами та ідеями серед ширшого кола людей. Якщо, однак, у вашому заході братиме участь більше учасників, важливо відповідно скоригувати планування. Наприклад, розгляньте можливість залучити більше координаторів або виділити більше часу для обговорень.

• КІЛЬКІСТЬ КООРДИНАТОРІВ

Завжди рекомендується залучати двох координаторів на кожен захід. Також доцільно, щоб двоє координаторів були втіленням різноманітності з точки зору статі, культурного походження або стилю взаємодії. Для міжконфесійного заходу може бути особливо корисним, якщо один із координаторів говоритиме мовою учасників зі спільноти біженців.

• ТРИВАЛІСТЬ ЗАХОДУ

Загалом, ресурси орієнтовно розраховані на проведення двогодинного заходу. Однак передбачається, що ви виберете лише кілька занять. Грубо кажучи, ресурси розроблені для заходу, який міститиме 1–2 заняття, крім ознайомчого.

• МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ

Заняття можна проводити в різних місцях. Наприклад, у громадському залі, в домашніх умовах або, навіть, на вулиці. Якщо подія планується в єврейському закладі, пам'ятайте, що учасникам, які не є євреями (і навіть самим євреям), можуть бути незвичними посилені заходи безпеки, які часто мають місце в таких установах. Було б непогано підготувати учасників до такого досвіду. У рамках цієї підготовки ви повинні бути готові не лише відповісти на запитання про практичні аспекти цих процедур, але й про причини їх застосування.

• КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ

Будь-який збір даних учасників повинен відповідати стандартам GDPR. Для проведення будь-якої фото- або відеозйомки потрібно отримати дозволи від учасників. Публічність, зокрема обмін зображеннями в соціальних мережах, може вплинути на готовність певних учасників стати частиною цього проекту. Майте на увазі, що за участь у такого роду заходах люди можуть піддаватися критиці з боку власної спільноти. Іноді страх публічної видимості може бути причиною того, що деякі люди не братимуть участі. Тому завжди пам'ятайте про ці проблеми, перш ніж оприлюднювати інформацію про захід, і ретельно продумайте, як ви це зробите.

• ЗАХОДИ ЄВРЕЙСЬКОЇ ГРОМАДИ ТА МІЖКОНФЕСІЙНІ ЗАХОДИ

Ресурси спрямовані на проведення як заходів у єврейській громаді, так і міжконфесійних заходів, які об'єднують євреїв із їхніми сусідами інших національностей, особливо з громад біженців. Однак завжди важливо пам'ятати, що захід у єврейській громаді потребуватиме іншого планування та фокусу, ніж міжконфесійний захід за участі осіб інших національностей, і навпаки. Ці ресурси призначені допомогти в розробці способів коригування кожного заняття залежно від типу заходу, який ви організовуєте. Але, як координатор, ви також можете за необхідності вносити власні коригування, які відповідають типу запланованого заходу.

• ВИБІР УЧАСНИКІВ

Незалежно від того, чи ви плануєте провести захід у єврейській громаді, чи як міжконфесійний захід, ви можете вирішити присвятити ваш захід певному типу учасників. Наприклад, ви можете вибрати учасниками групи сімей, студентські групи або дорослих членів спільноти. Ресурси спрямовані на організацію занять, які враховують різноманітні конфігурації учасників, але все ж зберігають загальну мету побудови мостів порозуміння між євреями і громадами біженців та/або мігрантів.

• ЗНАЙТЕ СВОЇХ УЧАСНИКІВ

Якщо ваші учасники походять із різних верств і країн, проведіть певне дослідження культури людей, яких ви запрошуєте на захід. Наприклад, попросіть деяких учасників заздалегідь підготувати деякі речі. У випадку заняття з приготуванням їжі, для обміну досвідом можна попросити учасників спільноти біженців принести деякі продукти. Коригування занять відповідно до конкретних учасників заходу є ключовим фактором, що робить захід значущим.

• МОВА

На міжконфесійному заході ви можете виявити, що ваші учасники не володіють певною мовою або розмовляють не так вільно й не на високому рівні. Завжди говоріть повільно і чітко. Як згадувалося раніше, ви також можете запросити другого координатора, який розмовляє іншими мовами, або (як варіант) мати перекладача. (Якщо ви користуєтеся послугами перекладача, пам'ятайте, що це, ймовірно, збільшить тривалість заходу, тому плануйте відповідно).

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З РЕСУРСАМИ ДЛЯ ШАБАТУ

Ресурси для Шабату пропонують широкий спектр занять, які об'єднують натхненні Шабатом ідеї та традиції і взаємодію з наявним досвідом і реаліями біженців. Хоча ресурси використовують Шабат як відправну точку, заняття можна проводити незалежно від дотримання самого Шабату, а саме: вони не повинні включати в себе обряд кидуш або службу в Шабат. Тим не менш, координатор може вирішити узгодити заняття з цими торжествами для збагачення досвіду. У єврейському контексті це може додати новий вимір до вже знайомої культурної практики. А в міжконфесійному контексті це може збагатити гостинний прийом учасників і залучення до єврейських традицій. У цьому випадку може стати в нагоді інформаційний лист про Шабат.

ЗАНЯТТЯ 1

ЩО МИ НЕСЕМО ІЗ СОБОЮ?

(25–30 ХВ)

Основна ідея:

Кожна особистість — це цілий світ

Вступ

Усі заняття в цій брошурі з ресурсами передбачають взаємодію між учасниками. Їх попросять разом обговорювати ідеї, а також ділитися власними думками й досвідом. Важливо, щоб учасники відчували, що вони знаходяться в безпечному місці, де можна бути відкритими й чесними, не боячись бути засудженими, отримати догану або словесні образи. Таким чином, це заняття має дві цілі, одна з яких — допомогти вашим учасникам познайомитися один з одним (на кшталт класичного «криголамного» заняття). Подруге, заняття створює простір для учасників, де вони можуть розповісти щось про себе, власними словами та на власних умовах. Інакше кажучи, воно створює простір, який дозволяє людям говорити за себе, де інші не нав'язують їм свій наратив (це особливо важливо на міжконфесійних заходах). Заняття має на меті спроектувати розуміння того, що ідеї, історії та досвід кожного мають значення, і до них дослухаються.

Крім того, ви також можете вирішити акцентувати увагу цього заняття, висвітлюючи досвід міграції або почуття приналежності учасників або, загалом, уявлення про те, що ми всі маємо подібні переживання.

Цілі заняття

- Допомогти учасникам познайомитися один з одним.
- Сприяти побудові шанобливого, безпечного та відкритого простору.
- Заохочувати дослухатися до голосів біженців на їхніх умовах (зокрема, це стосується заходів з учасниками-біженцями).
- Виділити спільний досвід подорожей, міграції, зв'язку із власним корінням, історією або почуттям приналежності.

Відкриття заняття (5хв)

На початку представте мету цього заняття, а саме: познайомитися з тими, хто перебуває з нами в приміщенні, знайти спільне між нами й усвідомити, що ми всі — повноцінні особистості, із власними історіями, відносинами і місцями. Ознайомте учасників із ходом заняття, описавши кроки, які учасникам потрібно буде виконати: вибір особистого предмета (наприклад, ключі, перстень, книга тощо), спілкування у невеликих групах і (можливо) спілкування у більшій групі. Почніть із того, що попросіть своїх учасників вийняти предмет із кишені, сумки або гаманця.

Необов'язково: попросіть учасників викласти предмет, щоб інші могли його побачити.

ПОРАДИ ДЛЯ КООРДИНАТОРІВ:

- Якщо учасник не принесе відповідний предмет, для цієї частини заняття можна використати елемент одягу на учаснику (сорочка, взуття тощо).

- В основі цього заняття — особисті речі як стимул для обміну

інформацією та знайомства. Але ви також можете використовувати будь-яку кількість інших стимулів. Наприклад, ви можете попросити своїх учасників розповісти, яку останню страву вони їли, як їх звати, яка їхня улюблена тварина, якою іграшкою вони бавилися в дитинстві тощо.

Хоча «підказки щодо обміну інформацією» (див. нижче) потребуватимуть певного коригування, стимул однаково повинен служити трампліном для знайомства з учасниками та можливості знайти схожість між ними.

Спілкування в групі (15–20 хв)

Використовуйте **«Підказки щодо обміну інформацією»**, щоб допомогти структурувати спілкування між учасниками. Як координатор, ви маєте кілька варіантів того, як учасники будуть спілкуватися один з одним. Ось кілька запропонованих моделей спілкування.

Спілкування у великій групі:

Обійдіть кімнату й попросіть кожного учасника розповісти усім про себе.

Спілкування та представлення «приятелів»:

Поділіть учасників на пари й попросіть їх розповісти один одному про себе. Потім попросіть кожного з них представити напарника великій групі.

«Швидкі побачення»

Розмістіть учасників у два концентричні кола так, щоб ті, хто знаходиться у внутрішньому колі, сиділи обличчям до іншої людини з зовнішнього кола. Попросіть учасників розповісти про себе людині, яка сидить навпроти них. Потім, приблизно через 4–6 хвилин, попросіть усіх людей у внутрішньому колі переміститися на одне місце праворуч. Тепер кожен учасник буде сидіти навпроти нової людини. Попросіть учасників поспілкуватися з новою людиною, яка сидить перед ними.

ПОРАДИ ДЛЯ КООРДИНАТОРІВ:

- Завжди пам'ятайте, що не всі готові розповідати про себе або відкриватися людям, яких вони не знають. Це завдання має бути «легким» із можливістю не брати участь тим, хто не готовий.
- Під час спілкування у великих групах пам'ятайте про відведений час. Ви повинні бути наполегливими, щоб дати можливість усім висловитися.

підказки щодо обміну інформацією

- Що це за предмет?
- Чи має він для вас особливе значення?
- Звідки у вас ця річ? Чи є у неї «історія»?
- Що цей предмет може розповісти про вас?
- Коли ви дивитеся на цей предмет або думаєте про нього, які почуття у вас виникають?
- Як ця річ пов'язана з вашим досвідом, наприклад, міграції або почуття приналежності/дому?

Висновок (5 хв)

Поверніться до основної ідеї заняття: кожен із нас приходить на цей захід з «уже повними кишенями». Ми приходимо в це місце з нашим минулим, нашими історіями та уявленнями про світ та інші речі. Спадає на думку єврейська ідея про те, що кожна людина є цілим світом, подібно до того, як «Адам був тією людиною, від якої походить населення цілого світу». (Мішна, Сангедрин, 4:5) Коли ми об'єднуємося, щоб будувати мости, нас зміцнює саме поняття про те, що кожен із нас є цілим світом, і кожен несе із собою багатство своїх життєвих подорожей та історій.

ЗАНЯТТЯ 2

ШАБАТ І СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(60 ХВ)

Основна ідея:

Шабат: від дня відпочинку до заклику до дії

Вступ

На цьому занятті ми будемо використовувати метод *хаврута*. На івриті *хаврута* означає «з іншими», і це, по суті, навчальний сеанс у малих групах, який часто обертається навколо однієї сторінки з кількома текстами на певну тему. На цьому занятті учасникам буде представлено тексти для дослідження двох поглядів на Шабат: Шабат як день відпочинку, коли ми відволікаємося від повсякденних турбот, і Шабат як день, коли ми звертаємо увагу на невідкладні справи та потреби дня. Зокрема, це заняття має на меті підкреслити, що Шабат дає нам можливість (або навіть зобов'язання) підвищити обізнаність про труднощі біженців у Європі.

Цілі заняття

- Установити зв'язок між Шабатом і соціальною справедливістю.
- Подумати про альтернативне розуміння Шабату радше як заклику до дії, а не дня відпочинку.
- Підвищення обізнаності (через єврейську призму) про соціальну несправедливість, особливо пов'язану з важким становищем біженців.
- Ознайомити учасників із практиками та значенням Шабату (характерно для міжконфесійних заходів).

Відкриття заняття (5 хв)

Почніть із презентації теми та основної ідеї заняття. А саме, роздумування про різні погляди на Шабат — Шабат як день відпочинку і Шабат як заклик до дії. Опишіть для учасників метод хаврута, який ви будете використовувати на цьому занятті. Скажіть учасникам, що різні тексти стосуються основної ідеї заняття, а кожен текст представляє іншу точку зору або підхід. Тексти слід читати як свого роду «текстовий колаж», щоб допомогти побудувати дискусію. Нарешті, обов'язково ознайомте учасників із ходом заняття, описавши кроки, які їм потрібно буде робити: читання в малих групах, обговорення в малих групах, обговорення в більшій групі та остаточний висновок.

Хаврута (45хв)

Обговорення в малих групах (25хв)

У групах від 2 до 4 учасників використовуйте подані нижче тексти як основу для обговорення методом хаврута. Порадьте учасникам прочитати тексти вголос у групі та використовувати наведені запитання для обговорення як орієнтир для розмови. Скажіть учасникам, що іноді корисно прочитати запитання для обговорення *перед тим*, як читати тексти, щоб орієнтуватися під час читання.

(Тексти і запитання для обговорення можна роздати учасникам або відтворити на екрані).

ПОРАДА ДЛЯ КООРДИНАТОРА:

Якщо це заняття проводиться під час міжконфесійного заходу, сформуйте групи для методу хаврута таким чином, щоб у кожній групі були учасники з різних конфесій.

Запитання для обговорення

Запитання, які особливо актуальні для заходу єврейської громади, позначені

Запитання для міжконфесійного заходу позначені

- Які є визначення Шабату в цих текстах?
- Кого стосується заповідь про те, що можна (або що не можна) робити в Шабат?
- Щотаке «світ творіння»? Хто є частиною цього світу?
- Яка мета Шабату згідно з цими текстами?
- У якому сенсі нам потрібен Шабат, щоб усвідомити соціальні реалії навколо нас?
- Чи розуміння Шабату як заклику до дії підриває ідею про те, що Шабат повинен бути днем відпочинку? Іншими словами, чи можемо ми бути покликані до дії протягом тижня і залишити Шабат для відпочинку та інших духовних практик?
- • Чи є протягом тижня (або року) час, який виділяється як «час для відпочинку» у вашій культурі чи релігії?
- • Якщо так, то чи вважаєте ви, що той самий аргумент про Шабат як заклик до дії (а не день відпочинку) можна застосувати в контексті вашої власної культури або релігії?
- Якщо розглядати Шабат як заклик до дії, тоді як, на вашу думку, це може вплинути на ваші дії або дії вашої громади стосовно біженців у Європі?

Тексти для хаврути

Текст 1:

Додержуйся дня суботнього, святкуючи його, як заповідав тобі ГОСПОДЬ, Бог твій. Шість днів можна тобі працювати й робити всяке твоє діло; сьомий же день, суботній,—відпочинок ГОСПОДЕВИ, Богові твоєму; не робитимеш ніякого діла сам, ані твій син; ані дочка твоя, ні раб твій, ні рабиня твоя, ні віл твій, ні осел твій, ні всяка худоба твоя, ані чужинець, що біля воріт у тебе, щоб твій раб і твоя рабиня спочили, як і ти.

(Повторення Закону 5:12–14)

Текст 2:

З цієї причини я б стверджував, що зрештою Шабат є закликом до дії. Хоча сьомого дня ми бачимо світ таким, яким він повинен бути, інші шість днів тижня ми живемо у світі, яким він є. «Реальний світ» недосконалий. Тому, хоча Шабат—це день радості, він також має силу збуджувати думки. Шабат спонукає нас побачити несправедливість у нашому світі—турбуватися про тих, хто кричить від голоду серед нас, оплакувати втрату наших природних ресурсів і лютувати проти сил гніту й несправедливості, які переслідують людство. Ми не можемо бачити це зло і залишатися бездіяльними. Саме тому Шабат—це заклик до дії. Важливо обурюватися усім тим, що не працює, як і радіти всьому доброму на Божій землі.

(Рабин Йона Дов, «Шабат і соціальна справедливість», *Сім днів, багато голосів*, за редакцією рабина Бенджаміна Девіда, CCAR Press, 2017, стор. 301–306)

Текст 3:

Шабат—це поняття, пов'язане радше з аспектом часу, а не простору. Шість днів на тиждень ми живемо під тиранією просторових речей; в день Суботній ми відчуваємо святість у часі. Це день, коли ми покликані ділитися тим, що є вічним у часі, переходити від результатів творіння до таємниці творіння, від світу творіння до творіння світу.

(Авраам Джошуа Хешель, *Шабат*, Farrar Straus Giroux, 1951)

Робота в більшій групі та обговорення (20 хв)

Попросіть кожну групу поділитися деякими ключовими елементами своєї розмови в більшій групі. Ви можете використовувати запитання для обговорення як інструмент для обміну думками в групі. Наприклад, ви можете запитати: «Як ваша група відповіла на це питання?» Виможете додатково збагатити внесок групи, ставлячи такі запитання, як "Чи були різні точки зору з цього питання в групі?" Нарешті, у процесі обміну думками можна розвивати дискусію, вказуючи на зв'язки між спостереженнями, зробленими в різних групах. Наприклад, «Цікаво зазначити, що думка Х виникла одразу в декількох групах».

ПОРАДА ДЛЯ КООРДИНАТОРА:

Ви можете додати до процесу обміну думками ще один етап, якщо менші групи спочатку поспілкуються між собою, перш ніж ділитися висновками у великій групі.

Висновок (5–10 хв)

Поверніться до основної ідеї заняття — Шабат: від дня відпочинку до заклику до дії. Ви можете запитати учасників, що вони думають про це заняття. Наприклад: «Чого ви навчилися?» або «До яких роздумів вас підштовхнуло це заняття?» Заключні зауваження повинні висвітлювати способи, за допомогою яких Шабат може сприяти усвідомленню нашої відповідальності за соціальну справедливість. Тексти дають нам перспективу, в якій Шабат розглядається як можливість взаємодіяти з соціальними реаліями (а не відсторонюватися від них). Крім того, вони нагадують нам, що Шабат пов'язаний із творінням і учасниками творіння. Завдяки цьому в день Шабату особливо чітко підкреслюється для нас той факт, що біженці також є частиною Божого творіння, і, відповідно, Шабат тісно пов'язаний із нашим зобов'язанням щодо залучення, відкритості та підтримки біженців. У більш загальному плані, Шабат надає єврейську призму, через яку можна зрозуміти наш обов'язок щодо соціальної справедливості.

**SHABBAT
SHALOM**

ЗАНЯТТЯ 3

ХАЛА: ГОСТИННИЙ ПРИЙОМ НЕЗНАЙОМЦІВ (60–170 ХВ)

Основна ідея:

Як і чому хала втілює в собі цінність гостинного прийому незнайомців?

Вступ

Хала є одним із найважливіших символів Шабату. Це традиційний хліб, з якого починається ритуал Шабату. Загалом, хліб займає чільне місце в єврейській традиції від історії з манною в пустелі (яку символізує хала) до історії Авраама та Сари, які вітали трьох незнайомців, пригощаючи їх хлібом і питтям. На цьому занятті ми будемо випікати і готувати халу, а також використовувати її як основу для обговорення і роздумів. Учасникам буде запропоновано дослідити подвійну роль, яку може мати хліб, — як засіб гостинного прийому незнайомців, так і засіб підтримки нас на життєвому шляху.

Зверніть увагу: для цього заняття потрібне спеціальне обладнання. Перш ніж вибрати це заняття, ознайомтеся з переліком інгредієнтів і кухонного приладдя, необхідних для приготування яблучного пирога.

Цілі заняття

- Установити зв'язок між традиціями Шабату, зокрема халою, і цінністю демонстрації гостинності до незнайомця.
- У більш загальному плані подумати про роль хліба в єврейській та інших традиціях.
- Підвищити обізнаність про цінність гостинного прийому незнайомців у межах наших традицій.
- Ознайомити учасників із практиками та значенням Шабату (характерно для міжконфесійних заходів).

ПОРАДА ДЛЯ КООРДИНАТОРА:

Ви можете провести це заняття у трьох варіантах:

Варіант 1 (1 год):

Приготуйте тісто для хали разом з учасниками, але не додавайте процес випікання як частину заходу. У цьому випадку ви можете підготувати готову випечену халу, яку можна усім разом скуштувати на заході — приготоване на занятті тісто можна дати учасникам, щоб вони випекли халу самостійно вдома.

Варіант 2 (1 год – 2 год 15 хв):

Якщо у вас є доступ до духовки під час заходу, приготуйте тісто заздалегідь (без учасників) і дайте йому піднятися. Якщо тісто підніматиметься під час заходу, проведіть запропоновані нижче обговорення (та/або інше заняття з брошури) протягом цього часу. Коли тісто буде готове, учасники можуть сформувати і випікати халу разом. Випечену халу можна дати учасникам додому або з'їсти разом наприкінці заходу.

Варіант 3 (2 год 35 хв):

Додайте приготування тіста до плану проведення заняття з учасниками.

Відкриття заняття (10 хв)

Почніть із презентації теми та основної ідеї заняття. А саме, хала як символ того, що підтримує нас, і як нагадування про способи, як ми можемо гостинно приймати незнайомих. Хороший спосіб почати — прочитати подані нижче два тексти (тексти можна роздати учасникам або відтворити на екрані). Після прочитання текстів ознайомте учасників із ходом заняття, описавши кроки, які учасникам потрібно буде виконати. Вкажіть, що це заняття полягає не тільки в тому, щоб приготувати разом хліб, але і в тому, щоб у процесі приготування провести обговорення та поміркувати. Нарешті, докладно опишіть, які кроки учасникам потрібно буде виконати (це залежатиме від вибраного вами варіанта проведення заняття).

Текст 1:

Побачили [манну] сини Ізраїля та й питають один одного «Що це таке?» Не знали бо вони, що воно таке. А Мойсей сказав їм: «Це хліб, що дав ГОСПОДЬ вам на поживу.» (...) Хліб, яким [ГОСПОДЬ] годував вас у пустині, як [він] вивів вас із землі єгипетської.
(Вихід 16:15 і 32)

Текст 2

... [Авраам] сидів при вході до намету під час денної спеки. Підвів він свої очі та глянув—три чоловіки стоять перед ним; як тільки він їх побачив, метнувся від входу намету їм назустріч і вклонився до землі та й каже: «Мій Владико! Як я знайшов ласку в твоїх очах, не минай, прохаю, слуги твого. Нехай принесуть трохи води, помийте собі ноги, відпочиньте під деревом. Я ж принесу хліба, щоб ви покріпились, а потім підете: на те ж бо й зайшли до вашого слуги». А вони відповіли: «Зроби так, як сказав».

(Буття 18:1–5)

Приготування хали

Протягом усього заняття заохочуйте розмову та обмін думками між учасниками. Оскільки випікання хали гуртом матиме кілька етапів, ви можете розділити теми для розмови, щоб помістити їх у різні «вікна» (див. нижче). Використовуйте наведені нижче запитання для обговорення, щоб структурувати розмову учасників. Запитання для обговорення можна опублікувати, щоб їх було видно в процесі приготування хали, або надавати їх поетапно, періодично «оголошуючи» окремі з них. Крім того, ви можете написати запитання на картках (можливо, згрупувати по 2–3 запитання на картці) і роздавати їх учасникам на різних етапах заняття.

Найкраще готувати халу в невеликих групах (4–5 учасників). Розгляньте можливість змінювати групи для приготування тіста та його формування.

ПОРАДА КООРДИНАТОРАМ:

Якщо це заняття проводиться під час міжконфесійного заходу, сформууйте групи таким чином, щоб у кожній групі були учасники з різних конфесій.

Рекомендована структура заняття

Приготування тіста (20хв)

Час для більш невимушеного спілкування між учасниками або обговорення деяких запитань у форматі малих груп.

Підіймання тіста (60хв)

Проведіть ще одне заняття з брошури з ресурсами для Шабату.

Формування хали (15хв)

Випікання (35хв)

Використовуйте наведені нижче запитання для обговорення в малих групах.

Охолодження (15хв)

Спілкування у більшій групі: попросіть кожну групу поділитися деякими ключовими моментами обговорення з більшою групою.

Куштування (20хв)

Гарний час для невимушеного спілкування або підведення підсумків чи роздумів.

Запитання для обговорення

Запитання, які особливо актуальні для заходу єврейської громади, позначені

Запитання для міжконфесійного заходу позначені

- • Чи відомі вам інші рецепти хали? Чим вони відрізняються?
- • Чи існують подібні хлібні вироби у вашій культурі чи релігії?
- • Чи є інші символічні хлібні вироби (або інші страви), які використовуються як частина ритуалів у вашій культурі чи релігії?
 - Як ви думаєте, в чому «сила» вживання однієї й тієї ж страви щотижня в один і той самий день?
- • Чому, на вашу думку, хліб часто є символом дому?
 - Історія Авраама показує, як одним зі способів вітання незнайомих є ділитися хлібом з іншими. Як, на вашу думку, це пов'язано зі споживанням хали в Шабат?
- • Історія Авраама показує, як одним зі способів вітання незнайомих є ділитися хлібом з іншими.

Чи існують паралелі з цим (хліб як форма гостинності) у ритуалах вашої культури чи релігії?

- • Чи існують інші традиції приймати незнайомих людей у вашій культурі чи релігії?
 - Хала також вважається символом манни, яку ізраїльтяни отримали під час блукання в пустелі. Чому, на вашу думку, хліб є символом підтримки (як фізичної, так і емоційної) на наших життєвих шляхах?
 - Які інші традиційні страви підтримували вас (фізично або емоційно) під час ваших життєвих митарств, як фізичних, так і емоційних?

Рецепт хали від Клаудії Роден

Подаємо рецепт хали від Клаудії Роден зі збірки *Книга єврейської їжі. Одиссея від Самарканда до Нью-Йорка*. Роден — відома британська письменниця, яка народився в Єгипті від батьків сирійсько-єврейського походження. Однак, ви можете використовувати будь-який інший рецепт хали. Насправді, завжди краще використовувати місцевий рецепт, інгредієнти для якого доступні на місцевому ринку.

ПОРАДА ДЛЯ КООРДИНАТОРА:

Для швидшого випікання формуйте хали невеликого розміру.

Інгредієнти (на 4 великі хали)

- насіння маку або кунжуту (необов'язково)
- 9¼ склянки (1,3кг) борошна
- 4 яйця (збити в піну), а також 2 жовтки або 1 ціле яйце для змащення
- 1 столова ложка солі
- ½ склянки (100г) цукру
- 2¼ склянки (500мл) теплої води
- 50г свіжих дріжджів або 2 столові ложки сухих дріжджів
- ½ склянки (125мл) рослинної олії

Приготування

1. У дуже великій мисці злегка збийте яйця з водою і дріжджами.
2. Додайте сіль, цукор і олію та збивайте далі.
3. Тепер поступово додавайте борошно для приготування м'якого тіста, яке тримається купи — добре перемішуйте спочатку великою ложкою, а потім місіть руками. Замішуйте до тих пір, поки тісто не буде триматися купи. Воно має бути дуже м'яким та еластичним; якщо тісто буде дуже липнути до рук, додайте ще борошна.
4. Налийте в миску трохи олії та обертайте тісто, щоб змастити всю його поверхню. Накрийте миску харчовою плівкою і відставте в тепле місце на 1 годину, щоб тісто підійшло (якщо ви використовували сухі дріжджі, може знадобитися довше часу), або ж поки воно вдвічі не збільшиться в об'ємі.
5. Помніть тісто руками і знову помісіть його, після чого розділіть на 4 частини.

6. Щоб зробити сплетену халу з 3 жмутів, виконайте зазначені дії. Розділіть 1 частину тіста на 3 шматки. Скрутіть кожен шматок між долонями і розтягніть його на довгі тонкі жмути довжиною близько 18 дюймів (46 см) і шириною $1\frac{1}{4}$ дюйма (3 см). Притисніть 1 кінець усіх жмутів разом і заплетіть їх: перекладіть правий жмут через середній, потім перекладіть через нього лівий жмут і так повторюйте до кінця. Зліпіть усі кінці та сховайте їх під плетінкою. Можливо, вам буде легше почати плетіння посередині 3 жмутів і плести в два кінці. Те саме зробіть з іншими 3 частинами тіста.

7. Розмістіть 4 плетінки на добре змащених листах для випікання, залишаючи достатньо місця навколо них для зростання, а потім залиште їх підніматися на 1 годину або до збільшення об'єму вдвічі. Тепер обережно змастіть халу збитими яєчними жовтками або за бажанням посипте насінням маку чи кунжуту, попередньо змастивши цілим збитим яйцем (насіння краще прилипає, якщо буде білок). Випікайте в розігрітій до 175 °C духовці протягом 30–40 хвилин або поки плетінки не стануть красиво підрум'янені. Тісто пропечене, якщо під час постукування знизу звук глухий.

Висновок (5–10 хв)

Поверніться до основної ідеї заняття: як і чому хала втілює в собі цінність гостинного прийому незнайомих? Ви можете запитати учасників, що вони думають про це заняття в цілому. Наприклад: «Чого ви навчилися?» або «Як би ви описали свій досвід приготування (і споживання) хліба з іншими?» Заключні зауваження повинні підкреслити роль, яку їжа відіграє у символічному зображенні та втіленні певних цінностей у наших традиціях. Зокрема, хала як символ манни надає фізичну і, можливо, також емоційну підтримку, яка супроводжувала на шляху до виходу й переміщення. Крім того, хала також служить нагадуванням про гостинність Авраама до незнайомих. Це робить халу особливо влучним єврейським символом цінності гостинного прийому незнайомої людини.

ЗАНЯТТЯ 4

ГАВДАЛА: РОЗДІЛЕННЯ І ЄДНАННЯ

(60 ХВ)

Основна ідея:

Як пахне зв'язок між теперішнім і минулим?

Вступ

Перехідний момент від дня відпочинку (Шабату) до початку робочого тижня відзначається обрядом Гавдали. Гавдала передбачає запалювання свічки і пиття вина, а також, що цікаво, використання запашних спецій *безамім*. Безамім для Гавдали солодкий, часто містить корицю та гвоздику, і традиційно вважається, що ці спеції підсолоджують печаль відходу Шабату. На цьому занятті ми будемо досліджувати потужну здатність запаху викликати спогади, а також переосмислимо, як обряд Гавдали можна розглядати як момент єднання, а не розділення.

Цілі заняття

- Установити зв'язок між обрядом Гавдали та цінністю побудови мостів між громадами.
- Подумати про роль запахів під час Гавдали.
- Переосмислити значення Гавдали від обряду, який підкреслює розділення, до обряду, який підкреслює єднання, тим самим надаючи поштовх єврейській традиції до побудови мостів з іншими громадами, зокрема громадами біженців.
- Ознайомити учасників із практиками та значенням Гавдали (характерно для міжконфесійних заходів).

Зверніть увагу: це заняття передбачає виготовлення мішечка зі спеціями безамім. Тому перед проведенням заходу необхідно мати матеріали та певним чином підготуватися. Відповідно, перш ніж планувати це заняття, дізнайтеся, які матеріали повинні бути на місці та як підготуватися.

Відкриття заняття (10 хв)

Почніть із презентації теми та основної ідеї заняття. Поясніть, що метою цього заняття є використання обряду Гавдали для роздумів про поняття дому, а також про значення самого обряду Гавдали. Замість того щоб розглядати Гавдалу як момент розділення, це заняття змушує нас думати про цей обряд як про можливість будувати *мости*. Доповніть свої коментарі, посилаючись на подані нижче тексти (тексти можна роздати учасникам або відтворити на екрані).

ПОРАДА ДЛЯ КООРДИНАТОРА:

Якщо це міжконфесійний захід, ви можете проілюструвати різні елементи Гавдали, показавши свічку Гавдали, чашу для кидуша або коробку зі спеціями безамім, і також можете відтворити запис благословення Гавдали.

Після прочитання текстів ознайомте учасників із ходом заняття, описавши кроки, які учасникам потрібно буде виконати.

Текст 1:

Благословенний Ти, ГОСПОДИ, що розділяєш святе і буденне.
(благословення Гавдали)

Текст 2:

...Обряд (Гавдали) працює одночасно у двох напрямках. Хоча слово «гавдала» означає «розділення» та «розрізнення» між святим і буденним, тут впливає протилежне. Тобто, коли кабаліст каже «гавдала», він також прагне розширити Шабат і помістити його до шести днів творіння, хоча останнє благословення було змінено на «розділяєш і з'єднуєш святе і буденне». Іншими словами, хоча кабаліст залишає Шабат під час обряду Гавдали, він намагається взяти Шабат із собою, щоб він супроводжував його, щоб бути під його крильми навіть у будні дні.
(Е. Е. Гінзбург, *Церемонія Гавдали в Зогаричній кабалі*; додано виділення).
Переклад: Авіталь Шейн (Avital Shein))

Текст 3

Особливість тексту: вірш для Гавдали

Зрештою, ми як діти:
ми успішно розрізняємо
мене і тебе, нас і їх.
Сотворені на Твою подобу,
ми відрізняємо світло від темряви,
родича від незнайомця, будній
день
від того швидкоплинного смаку
Раю.

Із плетеної свічки крапає
віск. Кориця поколює ніс,
щоб уберегти нас від
зомління,
коли відходитиме частинка
душі. Зупинись. Зверни
увагу на цю ланку
між Шабатом
і тим, що далі.

Занур свічку в вино,
але не плач: навіть без полум'я наше
світло все ще сяє. Це
наш спадок, кращий за рубіни. А
зараз суботній вечір, точка
нового початку, нового дня.
Нехай цього тижня наші серця
будуть єдині.

(Рабинка Рейчел Баренблат (Rachel Barenblat))

Виготовлення мішечка зі спеціями безамім (30 хв)

Протягом усього заняття заохочуйте дискусію та обмін думками між учасниками. Використовуйте запитання для обговорення як плацдарм для розмови. Як і тексти, запитання можна роздати учасникам або відтворити на екрані.

Запитання для обговорення

Запитання, які особливо актуальні для заходу єврейської громади, позначені

Запитання для міжконфесійного заходу позначені

- Які ще спеції, на вашу думку, можна було б використовувати для безаміму?
- Чому, на вашу думку, кориця і гвоздика є традиційними спеціями для безаміму?

- Чи існують інші єврейські традиції, які містять обряд із застосуванням пахощів?

- Чи існують традиції у вашій культурі чи релігії, які містять обряд із застосуванням ахощів?

- Одна з інтерпретацій полягає в тому, що безамім для Гавдали має на меті допомогти пам'ятати Шабат протягом тижня. Чому, на вашу думку, запах є хорошим засобом для створення спогадів?

- Які запахи нагадують вам про дім? Відпочинок?

- Чи можете ви провести паралель між тим, як запах Шабату у вигляді безаміму супроводжує нас протягом тижня, і запахами, які ви пам'ятаєте зі свого минулого (наприклад, із дому дитинства)?

- Як можна інтерпретувати Гавдалу як місток або «з'єднувальну ланку»? Чи має таке тлумачення для вас сенс?

- Як інтерпретація Гавдали як мосту між двома різними способами буття (тобто Шабату і будного дня) допомагає нам думати про те, як ми можемо побудувати мости між громадами?

Матеріали

- Спеції—наприклад: кориця, гвоздика, апельсинова шкірка, духмяний перець, аніс, стручок кардамону.
- Тканина, порізана на квадрати по 15см або на кола діаметром 20см.
- Гумка для надійного закриття мішечка.
- Стрічка для зав'язування мішечка.

ПОРАДИ ДЛЯ КООРДИНАТОРІВ:

- Якщо це заняття проводиться під час міжконфесійного заходу, сформууйте групи таким чином, щоб у кожній групі були учасники з різних конфесій.
- Ви можете почати це заняття зі швидкої гри «вгадайте спецію». Додавання цього елемента заняття може спрацюват криголамом між учасниками. Для цього ви можете використати такі інгредієнти: імбир, кмин, перець чилі, часник. Для початку розділіть учасників на пари. Один учасник заплющує очі, а інший тримає перед ним одну зі спецій, щоб той відчув запах і вгадав, що це таке.¹

Інструкція з виготовлення мішечка зі спеціями безамім

- Помістіть тканину (лицевою стороною донизу) на робочу поверхню.
- Покладіть суміш спецій по центру тканини.
- Зберіть верхню частину мішечка разом і щільно закрийте за допомогою гумки.
- Потім зав'яжіть стрічку навколо верхньої частини для гарного оздоблення мішечка.

Робота в більшій групі (15 хв)

Перед завершенням заняття попросіть кожну групу поділитися деякими ключовими елементами своєї розмови в більшій групі. Наприклад, ви можете попросити учасників поділитися спогадами про запахи дитинства і про те, як і коли ці спогади повертаються сьогодні. Ви також можете попросити кожну групу розповісти про деякі елементами з їх обговорення тієї ідеї, що Гавдала може розглядатися як місток або «з'єднувальна ланка» (останні два запитання для обговорення).

¹ Заняття адаптоване з гри «Вгадай спецію» в "Guess the spice game", PJ Library — 5 Havdalah Activities.

Висновок (15хв)

Поверніться до основної ідеї заняття: як пахне зв'язок між теперішнім і минулим?

Ви можете запитати учасників, що вони думають про це заняття в цілому. Наприклад: «Чого ви навчилися?» або «Як це заняття вплинуло на ваші уявлення про розділення і єднання?»

Заключні зауваження повинні вказувати на те, що запах є потужним засобом для запам'ятовування нашого минулого, а також може викликати відчуття дому та приналежності. Крім того, запах має здатність об'єднувати минуле і теперішнє, таким чином демонструючи нашу здатність самостійно поєднувати наш досвід і досвід інших. Гавдала стає для нас прикладом того, як речі, які здаються відокремленими й різними (наприклад, Шабат і будній день або наша спільнота та інші спільноти), можуть бути «пов'язані» між собою. Гавдала може стати плацдармом для наших зусиль із наведення мостів між нами та іншими, між однією спільнотою та іншою.

ДОДАТКИ

ПЕДАГОГІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ

Питання міграції та притулку можуть бути спірними, і ви можете зіткнутися з упередженнями серед учасників заходу, що може призвести до коментарів або ставлення, що виражають ксенофобію, расизм і дезінформацію. Тому, піднімаючи обговорення цих тем, важливо забезпечити повагу між учасниками заходу, наприклад, повністю вислуховуючи тих, хто бере слово. Таким чином, ми приходимо до розуміння того, чому ці люди почуваються саме так, а не інакше, і можемо відповідно діяти. Ми завжди повинні ставити перед собою завдання подивитися на речі з точки зору людини, з якою ми говоримо. Як координатор, ви маєте можливість створити середовище, де можна вислухати точку зору іншої людини, мати під рукою основні факти про біженців у Європі, подолати мову ненависті й поговорити про проблеми міграції та притулку в єврейському контексті.

ПЕРЕДУМОВИ 1

Вам буде легше на цьому шляху, якщо ви будете пам'ятати такі передумови:

- У всіх нас є стереотипи.
- Зі стереотипами часто виникають упередження. Упередження виникають, але їх можна позбутися. Упередження часто формуються несвідомо, але процес їх позбавлення може бути свідомим.
- Конфлікт може виникнути, але завжди приймайте добру волю.
- У всіх нас є власний багаж, і наші думки мають культурний та емпіричний контекст.
- Нам завжди є чому повчитися один в одного.
- Проведення або відвідування одного заходу не може змінити ставлення радикальним або тотальним чином. Але невеликі кроки, такі як оці, сприяють досягненню набагато більшої мети зі створення інклюзивних громад.
- Хоча ми можемо походити з різних країн і контекстів, ми всі поділяємо нашу людяність.

¹ CEJI: Facilitation Skills: Religious diversity & anti-discrimination

ВЕДЕННЯ ДИСКУСІЇ

Координація дискусій, особливо з чутливих питань, вимагає навичок. Ось деякі інструменти, які ви можете використовувати під час ведення дискусії зі своїми учасниками:

КОМУНІКАЦІЯ

- Зосередьтеся й уважно слухайте.
- Виберіть темп і швидкість слів, щоб учасники могли за вами встигати. Це особливо актуально, якщо ваші учасники мають різний рівень володіння мовою, що використовується на заході.
- Намагайтеся не розмовляти, коли учасники читають або пишуть. Надавайте вказівки щодо заняття, лише заволодівши повною увагою ваших учасників.

ПОКРАЩЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

- Повторіть запитання від групи, щоб переконатися, що всі його почули.
- Повертайтеся до основного питання та теми протягом всього заняття, щоб нагадати учасникам про спрямування заняття.
- Дайте попереджувальний сигнал, коли відведений на завдання час закінчуватиметься.
- Наприкінці заняття перегляньте основне питання або ідею, щоб висвітлити процес навчання.

ПІДТРИМКА УЧАСНИКІВ

- Спробуйте «налагодити зв'язок» з учасниками до початку заходу, наприклад, перекинувшись із ними словом, коли учасники входять до кімнати. Це дозволить учасникам відчувати, що їх «помітили» з самого початку.
- Називайте людей по імені—за потреби використовуйте бейджі.
- Уважне слухання спонукає людей до розмови.
- Будьте відкриті для всіх учасників та ідей, навіть тих, які вам важко чути.

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ

Під час будь-якого заняття або дискусії можуть виникнути непрості моменти. Ось план дій для деяких із таких моментів «що робити, якщо...»:

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ОДНА ЛЮДИНА ХОЧЕ ГОВОРИТИ ЗА ВСІХ?

- Визначте цілі на початку заходу. Зазначте, що однією з цілей заходу є надання можливості всім говорити і слухати.
- Можливо, вам доведеться когось перервати. Ви можете сказати: «Дякую, ми тут зупинимось, щоб послухати інші відповіді».

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ЛЮДИ НЕ БЕРУТЬ УЧАСТІ В ОБГОВОРЕННІ?

- Обговорюйте питання в парах або невеликими групами по 3 або 4 особи. Висловлюватися в невеликій групі може бути не так страшно, як перед цілою групою, і це дасть учасникам можливість більш тісно взаємодіяти один з одним. Крім того, спілкування в невеликій групі підготує учасників для обговорення у великій групі.
- Моделюйте відповіді. Іноді це допомагає людям поділитися своєю думкою, якщо вони чують приклад від вас.
- Дайте людям час подумати. Як координатор, ви відчуєте, коли мовчання триває набагато довше, ніж потрібно.
- Створіть «безпечне» середовище. Учасники можуть не захотіти спілкуватися, якщо відчуватимуть, що їхні ідеї або думки будуть оцінювати або, навіть, засуджувати. Ставтеся з повагою до всіх і встановіть основне правило, що тільки одна людина говорить за раз.
- Пам'ятайте, що не всім комфортно брати участь у дискусіях, а також не всі хочуть і готові ділитися та відкриватися в новій групі. Дайте можливість не відповідати, як і можливість поділитися думкою.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВИСВІТЛЮЄТЬСЯ ЛИШЕ ОДНА ТОЧКА ЗОРУ?

- Запитайте: «Чи всі погоджуються з цим твердженням?» Потім запитайте думку інших, які, здається, не згодні з наведеною точкою зору.
- Ви можете надати іншу інформацію, сказавши: «Дозвольте мені представити іншу точку зору; що б ви думали, якщо ...?»

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ПОДАЄТЬСЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЯ?

- Запитайте: «Хтось думає інакше?» або «Чи всі погоджуються з цим твердженням?» Якщо ніхто з групи не висловлює іншої думки, ви повинні самі це зробити. Не дозволяйте поширювати дезінформацію; це означатиме, що ви згодні з цим. Якщо ви не знаєте фактів, скажіть про це і спробуйте дізнатися правильну інформацію.
- Запитайте учасника: «Де ви отримали інформацію?» Зробіть це без засудження і без критики. Зберігайте гідність особи, яка надала цю дезінформацію.
- Ви можете скористатися інформаційним листом про біженців. Ви можете мати його під рукою для можливого розповсюдження в кінці заходу.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВИНΙΚАЄ КОНФЛІКТ?

- Конфлікт може виникнути, і в такому разі будьте готові до нього. Хоча заняття призначені для досягнення розуміння та співпереживання, іноді учасники даватимуть відповіді інстинктивно.
- Підготуйтеся, використовуючи розділ «Будьте готові відповісти на складні запитання» нижче.
- Завдання координатора — «керувати й показувати напрямок». Іноді момент «завмирання», коли буквально припиняються всі розмови, допомагає людям відступити й подивитися збоку на те, що відбувається. Якщо конфлікт виникає між двома людьми, це дає можливість повернути фокус на всю групу.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ПРИЙШОВ ЧАС ПЕРЕЙТИ ДО ІНШОЇ ЧАСТИНИ ЗАНЯТТЯ, А ЛЮДИ ЗАХОПЛЕНІ ЖВАВОЮ ДИСКУСІЄЮ?

- Намагайтеся бути гнучкими щодо часу. Якщо відбувається щось хороше, зважте цінність припинення обговорення або заняття задля дотримання встановленого плану.
- Дайте «попередження про дві хвилини» або скажіть «ще два коментарі», готуючись згорнути певний етап.
- Визнайте на початку сесії, що час буде важливим фактором, і що деякі люди, можливо, не захочуть залишати незавершені справи. Тоді ви можете використовувати це як орієнтир для припинення дискусії. (Ви можете сказати: «Пам'ятаєте, ми говорили, що може бути важко зупинити дискусію, то саме це я мав(-ла) на увазі; однак, щоб...»).
- Визнайте складність завершення хорошої дискусії або заняття й порадьте, що це хороша причина взяти участь у подібних заходах у майбутньому.

БУДЬТЕ ГОТОВІ ВІДПОВІСТИ НА СКЛАДНІ ЗАПИТАННЯ

Будьте готові до складних питань або певних зауважень. Тип запитань або коментарів буде відрізнятися залежно від особистого та спільного досвіду й життєвого шляху учасників. Серед учасників інших національностей (не євреїв) ви можете зіткнутися з антисемітськими, антиізраїльськими або антиїудейськими настроями, в той час як на заході в єврейській громаді можуть виявлятися ксенофобські або антимусульманські упередження. На заході в єврейській громаді ви можете допомогти виправити непорозуміння про біженців за допомогою наведених нижче відповідей на деякі з тих «спірних» запитань, які можуть виникнути під час обговорень про надання притулку і міграції. Хоча вам не потрібно ділитися цим списком з учасниками, подумайте про те, як підійти до цих запитань і проблем, якщо/коли вони виникнуть. Зверніть увагу, що ці відповіді містять лише вказівки, а належну реакцію потрібно коригувати залежно від конкретного місцевого контексту та цільової аудиторії. Майте також на увазі, що іноді ці дискусії можуть призвести до самоаналізу з питань різноманітності в самій єврейській спільноті.

Примітка. Аналогічний список відповідей на запитання, які можуть виникнути серед учасників, які не є євреями, не надається, оскільки різноманіття походження біженців, мігрантів і переміщених осіб інших національностей є надто великим для такого завдання.

ЧОМУ Я МАЮ ТУРБУВАТИСЯ ПРО ЦЕ ЯК ЄВРЕЙ?

Єврейський народ був народом біженців ще з біблійних часів. У Європі євреї були змушені неодноразово втікати, і досвід біженців є дуже близьким для європейських євреїв. Крім того, цінність гостинності, захисту та любові до незнайомця згадується в Торі 36 разів згідно з Талмудом — більше, ніж будь-яка інша цінність.

НАВІЩО ЄВРОПЕЙСЬКИМ КРАЇНАМ ПРИЙМАТИ БІЖЕНЦІВ? ХІБА ІНШІ КРАЇНИ НЕ МОЖУТЬ ЦЬОГО ЗРОБИТИ?

Мільйони біженців спочатку втікають і живуть у найближчих до них країнах, і ми бачимо це в цифрах: 86% біженців у світі в даний час живуть у країнах, що розвиваються, а 73% перебувають у сусідній їм країні. Наприклад, Ліван, Йорданія та Туреччина прийняли мільйони сирійських біженців. Країни з більш високими доходами та ресурсами можуть і повинні робити більше для прийому біженців, оскільки ми маємо можливість успішно інтегрувати біженців і підтримувати їх у відновленні життя в гідності та безпеці.

ХІБА БІЖЕНЦІ НЕ ВИСНАЖУЮТЬ НАШУ ЕКОНОМІКУ? ХТО БУДЕ ПЛАТИТИ ЗА ТАКУДОПОМОГУ?

Біженці платять податки, отримують роботу і починають бізнес; вони вкладають набагато більше в нашу економіку, ніж отримують від неї. У доповіді Європейської комісії за 2016 рік було встановлено, що більшість біженців, які в'їжджають до Європи, є працездатного віку (70%), і якщо вони належним чином інтегровані, то можуть сприяти кращій гнучкості на ринку праці, можуть допомогти вирішити демографічні проблеми та покращити фінансову стабільність. Під час пандемії багато працівників, які допомагали побороти пандемію по всій Європі, були біженцями та шукачами притулку. Ми не змогли б пройти цей складний період без їхнього життєво важливого внеску.

ХІБА БАГАТОБІЖЕНЦІВ НЕ Є АНТИСЕМІТАМИ?

Багато біженців, які прибувають у Європу, ніколи раніше не зустрічалися з євреями. Прийом і підтримка, які вони отримують від єврейських організацій, окремих осіб і конгрегацій, долають антисемітизм, який може мати місце, руйнують їхні припущення і допомагають швидше інтегруватися в європейське суспільство.

МОЇ БАБУСЯ З ДІДУСЕМ ПРИЇХАЛИ В ЦЮ КРАЇНУ ЛЕГАЛЬНО. ХІБА ШУКАЧІ ПРИТУЛКУ НЕ ПОВИННІ ЧЕКАТИ СВОЄЇ ЧЕРГИ?

Шукачі притулку дотримуються закону, як і багато хто з наших батьків і прабаб'я, адже шукати притулок — це законно. Це право гарантується міжнародним законодавством відповідно до Конвенції про біженців 1951 року та Протоколів до неї 1967 року, а також Міжнародною декларацією прав людини; воно також гарантується статтею 18 Хартії основних прав ЄС. Важливо також визнати, що історія єврейської міграції неймовірно складна, й іноді вживалися відчайдушні заходи, навіть іноді не завжди законні.

ЧОМУ МИ ВИСТУПАЄМО ЗА ВІДКРИТІ КОРДОНИ? ХІБА НЕМАЄ НЕБЕЗПЕЧНИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПРИЇЗДЖАЮТЬ?

Ми не виступаємо за відкриті кордони. Ми віримо в важливість збереження безпечних кордонів, як і у відповідальність усіх національних держав. Ми твердо віримо, що ЄС може підтримувати безпеку кордонів, одночасно поважаючи наші власні внутрішні закони, які передбачають, що люди, які наближаються до наших кордонів, чи то в пунктах в'їзду, чи між ними, мають право шукати захисту в Європі. Безпечний кордон і гуманна політика надання притулку не є взаємовиключними.

ЯК ВИ РЕАГУЄТЕ НА ІСТОРІЇ ЗЛОЧИНІВ, СКОЄНИХ ОКРЕМИМИ ОСОБАМИ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ БІЖЕНЦЯМИ?

Опитування показують, що суспільства, які приймають біженців, виступають за обмежувальні заходи, оскільки вони стурбовані кожною новою хвилею біженців, сприймаючи її як загрозу своїй безпеці. Однак, чи не безпідставні такі уявлення, залишається загадкою для більшості країн, оскільки причинно-наслідкових доказів досить мало. Немає практично ніяких доказів, що вказують на зв'язок між міграцією та насильницькими злочинами. У деяких країнах протягом певних періодів шукачі притулку та біженці в надмірній кількості фігурували в статистиці злочинів проти власності, особливо в тих випадках, коли доступ до легальних можливостей ринку праці, як альтернативи незаконній діяльності, був обмежений або відсутній. Зрозуміло, що переважна більшість шукачів притулку та біженців не скоюють жодних злочинів, і що прямий контакт і спілкування між приймаючим суспільством і шукачами притулку та біженцями часто допомагає подолати страх і негативне сприйняття «незнайомців».

ІНФОРМАЦІ Й НИЙ ЛИСТ ПРО ШАБАТ

СВЯТИЙ ДЕНЬ ВІДПОЧИНКУ

Шабат—субота, сьомий день тижня, який єврейська традиція вважає святим днем і днем відпочинку. Цей день має біблійне коріння не тільки в історії творіння, але й у Десяти заповідях і кількох інших прикладах у різних розділах Біблії.

Шабат зустрічають удома з ритуалом, який передбачає благословення (кідущ), запалювання двох свічок, наявність хали (особливого хліба) і чаші вина. Після цього ритуалу сім'я і друзі разом сідають за святкову трапезу.

СВІЧКИ

На заході сонця в п'ятницю—напередодні сьомого дня—початок Шабату позначається запалюванням двох свічок із подальшим коротким благословенням. Це один із найбільш упізнаваних елементів ритуалу вітання Шабату. Одна з інтерпретацій цієї традиції — це біблійне зобов'язання «пам'ятати» і «дотримуватися» Шабату (*zachor ve'shamor*), тоді як інша традиція підкреслює, як свічки збільшують радість (*oneg*) від Шабату. Справді, світло свічок створює простір, який відділяє робочі дні тижня від духовного дня Шабату.

КІДУШ

Ритуал вітання Шабату передбачає промовляння короткого благословення (кідущу). Під час проведення

кідущу Шабат пов'язують з актом творіння, а також із виходом з Єгипту. Кідущ містить такі фрази:

Пригадування акту сотворення

(zicharon le'maase bereshit)

У пам'ять про вихід з Єгипту

(zecher l'yitziat mitzrayim)

Ці слова пов'язують Шабат із силою нових починань: як у сенсі творчості та зростання, так і в сенсі спасіння та свободи. Шабат пов'язує нас із потенціалом нових починань і можливостей.

ВИНО

Під час кідущу благословляється вино. Споживання вина є частиною багатьох ритуалів в іудаїзмі на позначення урочистості події. У день Шабату вино підкреслює задоволення від суботнього дня і його освячення.

ХАЛА

Ритуал Шабату завершується поділом хліба. У деяких єврейських родин хліб Шабату — це солодка плетена булка, в той час як в інших він відносно простий та округлий. Часто використовують дві хлібини як нагадування про подвійну порцію манни, яку ізраїльтяни отримали в пустелі у п'ятницю ввечері, напередодні Шабату. Хліб Шабату, хала, використовується для фундаментального акту прийому незнайомця і пропонування нашого дому іншим.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ ПРО БІЖЕНЦІВ

ЧОМУ ЛЮДИ ПОКИДАЮТЬ СВОЇ КРАЇНИ?

Є багато причин, чому людям може бути занадто важко або небезпечно залишитися у своїй країні. Люди можуть утікати від насильства, війни, голоду, надмірної бідності, наслідків зміни клімату або інших стихійних лих, або ж можуть покидати дім через свою сексуальну орієнтацію або гендерну ідентичність. Люди, які залишають свою країну, не завжди втікають від небезпеки. Вони можуть вважати, що у них більше шансів знайти роботу або здобути освіту в іншій країні, або вони можуть приєднатися до родичів або друзів, які вже живуть за кордоном.

Терміни «біженець», «шукач притулку» та «мігрант» часто використовуються як взаємозамінні для опису людей, які залишили свою країну та перетнули кордон, але важливо розуміти різницю.

ЯКА РІЗНИЦЯ МІЖ БІЖЕНЦЕМ, ШУКАЧЕМ ПРИТУЛКУ ТА МІГРАНТОМ?

Біженець — Конвенція про статус біженців 1951 року визначає біженця як «особу, яка не може або не бажає повернутися до країни свого походження через обґрунтований страх бути переслідуваним через расу, релігію, національність, приналежність до певної соціальної групи або політичні переконання»². Біженці мають право на міжнародний захист.

Шукач притулку — особа, яка звернулася за міжнародним захистом і чия заява про надання статусу біженця щененадійшла. Пошук притулку є законним. Це означає, що кожен повинен мати можливість в'їхати в іншу країну, щоб знайти притулок³.

Мігрант — особа, яка переїжджає з місця свого звичайного проживання в межах країни або перетинає міжнародний кордон, тимчасово або на постійно, і з різних причин⁴.

² UNHCR (2020). Див.: www.unhcr.org/uk/what-is-a-refugee.html

³ Amnesty International (2016). Див.: www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees-asylum-seekers-andmigrants

⁴ IOM (2019). Див.: www.iom.int/who-is-a-migrant

ФАКТИ ПРО БІЖЕНЦІВ У СВІТІ СЬОГОДНІ

- Щонайменше 82,4 млн людей у всьому світі були змушені покинути свої домівки. Серед них понад 26 мільйонів є біженцями.
- Із цих 26 мільйонів біженців 67% є вихідцями з таких 5 країн: Сирія (6,7 млн), Венесуела (4 млн), Афганістан (2,6 млн), Південний Судан (2,2 млн), М'янма (1,1 млн).
- 39% усіх біженців розміщені в таких п'яти країнах: Туреччина (3,7 млн), Колумбія (1,7 млн), Пакистан (1,4 млн), Уганда (1,4 млн), Німеччина (1,2 млн). Загалом, 86% усіх біженців розміщені в країнах, що розвиваються.
- 40% вимушених переселенців у світі — це діти. У деяких кризових ситуаціях, наприклад в Афганістані, Демократичній Республіці Конго та Буркіна-Фасо, діти становлять 60% із числа переміщених осіб.

ФАКТИ ПРО БІЖЕНЦІВ В ЄС

- Близько 280 000 людей отримали певні гарантії захисту в ЄС у 2020 році.
- Більшість заяв про надання притулку надійшли з Сирії (15,2%), Афганістану (10,6%), Венесуели (7,3%) та Колумбії (7%).
- Країнами ЄС, які отримали найбільше заявок вперше, були Німеччина (102 500), Іспанія (86 400), Франція (81 800), Греція (37 900) та Італія (21 200).
- 141 000 претендентів на отримання притулку були особами до 18 років, а 13 500 були неповнолітніми без супроводу дорослих.
- До кінця 2019 року 10% біженців з усього світу жили в ЄС. Це становить приблизно 0,6% від загальної чисельності населення ЄС.

БІЖЕНЦІ У ВАШІЙ КРАЇНІ ТА МІСЦЕВІЙ ГРОМАДІ

Кількість біженців, які проживають у кожній країні ЄС, різниться. І навіть у межах окремої країни в різних регіонах проживатиме значно інша за чисельністю громада біженців. Корисно знати такі факти про свою країну. Рекомендуємо вам знайти актуальну, достовірну інформацію, яка стосується громад біженців у вашому регіоні. Чудовим джерелом даних для конкретних країн є сайт UNHCR — Refugee Data Finder.

⁵ UNHCR (2020). Див.: www.unhcr.org/refugee-statistics

⁶ UNHCR (2020). Див.: www.unhcr.org/flagship-reports/globaltrends. Дані періодично оновлюються.

⁷ Європейська комісія (2000). Див.: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics#Number_of_asylum_applicants:_decrease_in_2020.